

1

2

Mateja Skočir, dobitnica Aviane 2006: »Ni človek tisti, zaradi katerega obstaja ta svet«

//Marjana Ahačič

1: S svojimi učenci se pogosto odpravi raziskovat bregove in strugo bližnje Vipave.
foto: arhiv Mateje Skočir

2: Kakšno navdušenje, videti ptice od blizu!
foto: Mateja Skočir

Saj se še spomnite januarskega štetja vodnih ptic in »tekmovanja« med popisovalci na Gorenjskem in člani severnoprimorske sekcije, kajne? Primorci so v dveh dneh prebrskali malodane vse grape in soteske, Aljaž Rijavec pa je v enem samem koncu tedna naštel rekordnih 123 povodnih kosov ... Morda ste zasledili novico o navdušencih, ki so se odločili, da bodo svoje znanje o pticah in ljubezen do neokrnjene narave delili tudi z rojaki v zamejstvu? Odpravili so se v sosednjo Italijo in pripravili predavanja, ki so navdušila poslušalce.

Vedno se mi je zdelo, da nenavadno veliko pravih ornitoloških zanesenjakov prihaja iz Dornberka in okolice. Zato sem Andreja Figlja, predsednika lani ustanovljene severnoprimorske sekcije društva, nekoč vprašala po vzroku. Skrivnostno se je nasmehnil in pojasnil: posebna ljubezen ljudi do narave v tistih krajih, povezana z nenavadno trmo, pa Mateja Skočir, učiteljica naravoslovja na osnovni šoli Dornberk, ki zna poiskati tiste »prave« in jih usmeriti na pravo pot. Na aprilski skupščini ji je društvo podelilo Aviano.

S Slavkom Polakom in Leonom Kebetom na naravoslovni dan

Mateja Skočir ni članica DOPPS, a je najin pogovor – sedeli sva v še prazni Osnovni šoli Dornberk, kakšen teden pred začetkom šolskega leta – vendarle začela takole: »Zadnjič sem bila na popisu čuka in smo odkrili novo gnezdo velike uharice! Tudi blizu našega doma gnezdi en par, vsako pomlad jo poslušamo. O, rada imam ptice. Saj jih ne poznam veliko, a jih z veseljem opazujem in poslušam. Detle, pa vodomce ...« Videti je bilo, kot da so

ji misli zbežale iz učilnice in se pomudile vsaj na gričih okoli šole, če že ne kje dlje, v gozdovih okoli Ajdovščine, kjer živi, morda na bližnjem Nanosu ...

»Začelo se je, ko sem za svoje učence pripravljala naravoslovne dneve in iskala dobre ideje zanje. Spomnila sem se na svoja sošolca, Slavka Polaka in Leona Kebeta, za katera sem vedela, da sta ornitologa, in ju prosila za pomoč. Onadva takrat verjetno še nista bila tako zelo zaposlena kot sedaj,« se prizanesljivo nasmehne, »zato sta z veseljem sprejela ponudbo za sodelovanje pri odkrivanju ptičjega sveta otrokom. Rade volje sta prišla, postavila mreže ob bajerju blizu šole in nam pokazala, kako se obročka ptice. Kakšno navdušenje, ko so otroci videli ptice čisto od blizu!«

Prelomna mladinska ornitološka tabora v Dornberku

»Ponavadi začnjam s petošolci,« razloži svoj način dela. »Takrat so otroci ravno pravih let za odkrivanje narave: vse, kar se dogaja okoli njih, jih zanima, dojemljivi in odprti so za nove ideje, nič jim ni odveč. Jaz jih povabim – najprej na naravoslovne dneve, potem k naravoslovnemu krožku pa na izlete ... Tako so se naravoslovju in ptičkam zapisali tudi tisti, ki so danes med najbolj aktivnimi člani DOPPS. Najprej so potrebovali malo vzpodbude, potem pa so že kmalu začeli sami opazovati, prenašati svoja opažanja naprej, se pogovarjati o tem, kar so videli. Usmerjala sem jih in začela spoznavati z izkušenimi ornitologi – meni je namreč kmalu pričelo primanjkovati specifičnega znanja o pticah.«

Mateja Skočir pravi, da sta dva mladinska ornitološka tabora, ki ju je DOPPS organiziral prav z izhodiščem na OŠ Dornberk, v marsičem prelomna za razvoj naravovarstva in ornitologije na šoli. »Otroci so se spoznali z mentorji in z njimi navezali in ohranili stike, obenem pa so se tudi zelo navdušili nad delom: tako terenskim kot raziskovalnim nasploh. Iz vsakega od taborov se je tako izoblikovala skupina učencev, ki so nadaljevali z opazovanjem in preučevanjem ptic in se začeli udeleževati

vati ornitoloških taborov, ki jih je DOPPS pripravljala na drugih koncih Slovenije.

Prav posebni otroci

Mateja Skočir vključuje ptice v svoje delo. »Če je le mogoče, vključim vsebine o pticah v naravoslovne dneve. Pri rednem pouku je to težje, saj moramo tam slediti učnemu načrtu. Smo se pa lani ob dnevu šole odpravili na renške glinokope; vsako priložnost izkoristimo, da se odpravimo v naravo in zraven opazujemo ptice, če je le mogoče.«

Tudi njo sem, tako kot njeno kolegico Tatjano Koren, dobitnico Aviane za leto 2006, povprašala, ali imajo otroci, ki jih družijo ljubezen do ptic, še kaj skupnega. »Otroci so seveda različni,« pravi. »Velika večina ptice opazi in opazuje samo na vzpodbudo očeta, morda starega očeta ali učiteljev. Če je za to potreben določen napor, jim je pogosto že preveč. Nekaj pa jih je takšnih, ki sami od sebe zahajajo v naravo, kjer iščejo in opazujejo. Mislim, da so to prav posebni otroci, drugačni od večine. Že od začetka jih zanimajo popolnoma druge stvari kot druge. Veliko jim pomenijo doživetja, izleti s starši, opazovanja, brskanje po knjigah ali pogovori o naravi. Zdi se mi, da so pripravljani več truda vložiti v določeno aktivnost, so bolj vztrajni, uživajo v tem, kar delajo. Te tudi jaz posebej vzpodbujam in jih skušam čim bolj navdušiti za naravo. Iz takšnih otrok zrastejo strokovnjaki. Samo nekaj vzpodbude potrebujejo, usmeriti jih je treba na pravo pot in povezati s pravimi ljudmi. Naprej gre skorajda samo od sebe.«

Naravovarstvo prek otrok do staršev

Potoži, da je časa v šoli malo, urnik pa natrpan. »Zato ob vsaki priložnosti opozarjam tudi na naravovarstvene vidike. Ob dogodkih, kot je bil na primer lani, ko se nam je v okensko steklo zaletel kragulj, smo se pogovarjali o tem, kako nevarne so lahko za ptice velike steklene površine. Pa elektrovi, škropljenje sadnih dreves! Opažam, da prek otrok te ideje že prodirajo tudi do staršev. Ob vseh teh drobnih dogodkih, ki smo jim skupaj pričr,

ali onih, o katerih mi sami pripovedujejo, skušam poudariti, da ni človek tisti, zaradi katerega ta svet obstaja.«

Čas za pogovor o pticah in doživetjih v naravi se najde tudi med odmori, celo med počitnicami, pravi. »Tjaž mi ne gre iz spomina,« pripoveduje, »med počitnicami je na Vogrščku reševal želvo, ki se je zapletla v laks. S takim navdušenjem je pripovedoval o »reševalni akciji« ... pa o tem, kako je fotografiral ptice. Neverjetno, koliko ptic pozna! Ogromno se je naučil sam, sedaj pa je učitelja in vzornika našel v Tomažu Bercetu. Res, pomembno se mi zdi, da so otroci in njihovi mentorji zunaj šole med seboj povezani, da vzdržujejo kontakte mimo mene, ker jaz ne morem poskrbeti za vse. Kar pa seveda ne pomeni, da fantje ne pridejo v šolo, kadar jih prosim za pomoč: Aljaž Rijavec, Tomaž Berce, Erik Šinigoj in Ivan Kljun ...« našteva z nasmehom in ponosom. S Tomažem se ravno zdaj dogovarjamo, da se bomo načrtno lotili opazovanja življenja ob reki Vipavi in njenih pritokih. Otroke ob terenskem delu učimo sistematičnega dela: naredimo popisne liste, beležimo in shranjujemo zapise. Tudi na naravoslovnih dneh vztrajam na tem, da zabeležijo, katere ptice so videli, in nato poiščejo še kaj podatkov o njih. Navajamo jih k temu, da zapisano uredijo, da lahko kasneje pridobljene podatke uporabijo in osmislijo.«

In kaj je tisto, kar loči dobrega učitelja naravoslovja od zgolj povprečnega, jo povprašam na koncu. »Mene je vedno od vsega najbolj privlačil prav pedagoški poklic, znotraj tega pa biologija. Morda zato, ker sta bila starša agronoma in mi je bila prek njih narava vedno blizu,« malo razmisli. »Marsikaj pa je verjetno človeku danega,« dodaja odločno. »Na primer sposobnost empatije in hkrati distance. Ta ti omogoča, da svoje učence razumeš, razumeš, se živiš v njihov svet, obenem pa vedno vidiš še nekaj korakov naprej, česar oni ne morejo. Zmoreš predvideti, kako bodo razmišljali, kako reagirali in kaj potrebovali ter kaj bo dobro zanje ne le ta trenutek, ampak tudi kasneje. To pa je po mojem ena ključnih značilnosti dobrega pedagoga.« ●

3: V petem razredu so otroci ravno pravih let, da začnejo z odkrivanjem narave.
foto: Mateja Skočir